OIKEUSMINISTERIÖ

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeusyksikkö
LsN Heini Färkkilä

8.11.2021

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain 79 §:n muuttamisesta (HE 183/2021 vp)

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Esityksen tavoitteena on ajantasaistaa eräitä asevelvollisuuslain säännöksiä sekä joustavoittaa kutsuntojen järjestämistä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi tai muusta erityisen painavasta syystä.

Oikeusministeriö on antanut esityksen valmisteluvaiheessa siitä lausunnon, jossa esitetyt huomiot on jatkovalmistelussa pitkälti huomioitu. Lisäksi jatkovalmistelussa oikeusministeriöltä pyydettiin lausuntoa asevelvollisuuslain 118 §:n ja siviilipalveluslain 79 §:n muuttamisesta.

Oikeusministeriö pitää lain 109 §:ään ehdotettavia teknisluonteisia täsmennyksiä oikaisuvaatimuksesta tarpeellisina. Muutoksilla selkeytetään säännöksen suhdetta hallintolain oikaisuvaatimussääntelyyn sekä parannetaan näin muutoksenhakijan oikeusturvaa.

Myös asevelvollisuuslain 118 §:ään ja siviilipalveluslain 79 §:ään ehdotettuja muutoksia on pidettävä kannatettavina näiden selkeyttäessä oikeustilaa siitä, mikä on tuomioistuimen kieltäytymistä koskevan syytteen hylkäämistä koskevan päätöksen ja uudelleen asevelvollisuuteen määräämistä koskevan päätöksen suhde. Vastaava huomio koskee siviilipalveluslain 79 §:ää.

Eräinä yksityiskohtina oikeusministeriö toteaa edelleen seuraavaa.

Kutsuntakuulutus

Asevelvollisuuslain 15 §:n 3 momenttia ajantasaistettaisiin poistamalla siitä vaatimus julkaista kutsuntakuulutus kunnan ilmoitustaululla ja nojautumalla hallintolain kuulutuksia koskevaan yleissääntelyyn, mitä on pidettävä kannatettavana. Hallintolain 62 a §:n mukaan kuulutus julkaistaan yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla ja tarpeen vaatiessa myös asian vaikutusalueen sanomalehdessä tai muulla viranomaisen päättämällä tavalla. Jos kuulutusta ei voida tietoliikennehäiriöiden tai muun tähän rinnastettavan syyn vuoksi julkaista viranomaisen verkkosivuilla, se on julkaistava lisäksi virallisessa lehdessä.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Kun perusteluiden mukaan tarkoituksena on nojautua hallintolain kuulutussääntelyyn, tulisi pykälän muotoilua tarkistaa, jotta ei synny epäselvyyksiä siitä, miltä osin hallintolain kuulutussääntelyä sovelletaan, esimerkiksi seuraavasti:

> ~~Kutsunnan ajasta ja paikasta ilmoitetaan~~ Kutsunnan aika ja paikka annetaan tiedoksi kutsuntakuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Sen estämättä mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään, kutsuntakuulutus on pidettävä nähtävillä Puolustusvoimien verkkosivuilla vähintään kaksi viikkoa ennen kutsuntoja sekä kutsuntojen ajan. ~~Tarpeen mukaan kuulutus voidaan pitää nähtävänä myös muulla hallintolain (434/2003) 62 a §:ssä tarkoitetulla tavalla~~

Tartuntatauteihin ja muihin erityisen painaviin syihin liittyvät poikkeukset

Lain 15, 16 ja 33 §:iin lisättäisiin säännökset mahdollisuudet poiketa tietyistä menettelyistä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja muista erityisen painavista syistä.

Puolustusministeriön päätöksellä voitaisiin poiketa 15 §:n 1 momentissa säädetyssä kutsunnan ajasta ja kutsunnanalaisen velvollisuudesta osallistua kutsuntatilaisuuteen henkilökohtaisesti, jos se on välttämätöntä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tai muusta erityisen painavasta syystä. Läsnäolovelvoitteesta poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi se, että poikkeaminen ei saa vaarantaa 12 §:ssä säädettyä kutsunnan tarkoitusta.

Valiokunnan mietinnössä voisi olla syytä täsmentää perusteluista puuttuvaa seikkaa siitä, että yleisvaarallinen tartuntatauti määritellään tartuntatautilain 4 §:ssä ja että puolustusministeriön päättäessä välttämättömistä toimista yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi, se tukeutuu tartuntatautilaissa säädettyjen viranomaisten asiantuntemukseen.